

راهنمای مناظره

نویسندگان

جان ام. اریکسون - جیمز جی. مورفی - ریموند باد زوچنر

مترجم

دکتر سیدمهدی ثریا

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۳۹۲

اریکسون جان ام. ۱۹۲۸ - م. (Ericson, Jon M)
راهنمای مناظره / نویسندگان جان ام. اریکسون، جیمز جی. مورفی، ریموند باد زوجنر؛ مترجم
سیدمهدی ثریا. مشخصات نشر: تهران: جوانه رشد، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص. جدول، نمودار. شابک: ۸-۰۰-۶۷۱۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا یادداشت: عنوان اصلی: The debaters guide, c1987
یادداشت: واژه‌نامه. یادداشت: کتابنامه: ص ۱۸۹ موضوع: بحث و مذاکره
شناسه افزوده: مورفی، جیمز جروم، ۱۹۲۳ - م.
شناسه افزوده: Murphy, James Jerome شناسه افزوده: زوجنر، ریموند اف.
شناسه افزوده: Zeuschner, Raymond F
شناسه افزوده: ثریا، سیدمهدی، ۱۳۰۷ - ، مترجم. رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ر ۲ ۴ الف / ۱۸۱ / PN۴
رده‌بندی دیویی: ۸۰۸/۵۳ شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۸۸۶۵۴

راهنمای مناظره

نویسنده: جان ام. اریکسون، جیمز جی. مورفی، ریموند باد زوجیر

مترجم: دکتر سید مهدی ثریا

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: بهار ۱۳۹۲ - شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آراین

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای زاندارمیری،

شماره ۴۱، تلفن ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: خیابان انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، شماره ۱۳۳۲

تلفن: ۶۶۴۹۸۳۸۶ - دورنگار: ۶۶۴۹۷۱۸۱

فهرست مطالب

۱۳	یادداشت مترجم
۱۶	درباره نویسنده
۱۷	فصل اول: ارزش مناظره
۲۳	فصل دوم: آشنایی با فرایند مناظره
۲۳	موضوع مناظره
۲۶	گزاره رویداد
۲۶	گزاره ارزشی
۲۷	گزاره خط‌مشی
۲۷	قواعد بنیادی مناظره

۲۹	آیین مناظره
۲۹	ترتیب و توالی سخنرانی‌ها
۳۰	محدودیت‌های زمانی
۳۱	فرایند «تقابل» در مناظره
۳۱	هر لحظه مهم است و باید در نظر گرفته شود
۳۲	فکر کنید و در مورد رئوس مطالب صحبت کنید
۳۴	قضیه قابل طرح و تقابل در مناظره
۳۴	قضیه قابل طرح
۳۵	عرصه تقابل
۳۶	زمان بندی تقابل‌ها
۳۸	سخنرانی‌های تکوینی
۳۹	وظایف سخنران
۳۹	سخنرانی‌های رد
۴۰	درک فرایند مناظره
۴۱	فصل سوم: تدوین قضیه مناظره
۴۱	مفاهیم زیربنایی
۴۲	مشکل برهان
۴۲	باورپذیری
۴۳	الگوی تولمین
۴۵	مسئولیت‌های سخنران در مناظره
۴۷	عناصر چهارگانه مناظره
۴۷	عناصر ساختاری به مثابه مفاهیم اصلی
۴۸	گزاره

مسائل	۴۸
اقامه دلیل	۴۹
مدرک	۴۹
خلاصه رابطه عناصر چهارگانه	۵۲
فصل چهارم: پژوهش و استدلال	۵۳
کسب دانش و شکل دادن برهان	۵۳
کسب شناخت	۵۳
ارزش پژوهش	۵۳
ابزارهای کتاب‌شناسی	۵۴
مطالعه	۵۴
یادداشت‌برداری	۵۵
مصاحبه‌ها	۵۸
مباحثه	۵۸
سامان‌دهی مطالب برای ارجاعات بعدی	۵۸
زمان سامان‌دهی	۵۹
روش سامان‌دهی	۵۹
چه چیز را سامان بدهیم	۵۹
نقدی بر کتاب‌های راهنمای مناظره	۶۰
شکل دادن برهان	۶۱
مسائل اثباتی	۶۱
اقامه دلیل	۶۲
اصول بنیادی احتجاج	۶۳
گفتمان مستدل	۶۳

۶۴	تعمیم
۶۵	شکل‌های اقامه دلیل
۶۷	ارتباط مدارک با اقامه دلیل
۷۰	مدارک
۷۲	خلاصه
۷۳	فصل پنجم: تنظیم قضایای ایجاب و نفی
۷۳	تنظیم قضیه ایجاب
۷۳	تعیین مسائل
۷۵	تحلیل گزاره‌های خط‌مشی از طریق مسائل اساسی
۷۹	تبیین مسائل مربوط به راه‌حل
۸۳	خلاصه
۸۳	تحلیل گزاره‌های ارزشی از طریق مسائل اساسی
۸۳	تشخیص ارزش‌ها
۸۷	به کار بردن ارزش‌ها
۸۸	اثرات قضیه‌های طرف نفی
۸۸	مسئولیت پاسخ‌گویی
۹۰	مسئولیت ارتباط
۹۱	ترتیب و تنظیم قضیه ایجابی
۹۳	ساماندهی قضیه نفی
۹۳	ابطال مستقیم
۹۵	دفاع تکوینی از وضع موجود
۹۶	پیشنهاد متقابل و حجت متقابل
۹۶	ترتیب و تنظیم قضیه نفی

۹۹	فصل ششم: ابطال
۹۹	ابطال مستقیم و غیر مستقیم
۱۰۰	ابطال غیر مستقیم
۱۰۰	ابطال مستقیم
۱۰۱	ابطال مؤثر
۱۰۲	روش های ابطال مستقیم
۱۰۲	رد مدارک
۱۰۲	سنجش مدارک
۱۰۳	سنجش نظرها
۱۰۵	رد دلیل و استدلال
۱۰۵	سنجش استدلال
۱۰۶	سه مغالطه و خطای متعارف در استدلال
۱۰۶	مصادره به مطلوب
۱۰۸	مغالطه گسترش افراطی
۱۰۹	تعمیم عجولانه
۱۰۹	خلاصه اصول ابطال مستقیم
۱۱۰	ساماندهی ابطال
۱۱۰	ساماندهی کلی
۱۱۳	ساماندهی دلایل خاص
۱۱۳	پنج گام در ابطال
۱۱۴	زبان ابطال
۱۱۵	هفت اصل راهنما در ابطال
۱۲۱	فصل هفتم: درآمدی بر پرس و جو
۱۲۲	هدف

- ۱۲۲..... اعتبار آفرینی و جلب اعتماد.
- ۱۲۴..... واداشتن حریف به روشن سازی و ابهام زدایی از حرف ها و اظهارات خود.
- ۱۲۵..... نشان دادن نقاط ضعف در قضیه حریف.
- ۱۲۷..... کسب توانایی تمرکز روی سؤال و جواب.
- ۱۲۸..... انواع سؤال ها.
- ۱۲۸..... سؤال های مستقیم.
- ۱۲۸..... سؤال های باز.
- ۱۲۹..... سؤال های کاوشگرانه.
- ۱۲۹..... سؤال های جهت دار.
- ۱۳۳..... کاربرد پرس و جو.
- ۱۳۴..... چکیده اصول پرس و جو.
- ۱۳۷..... فصل هشتم: وظایف سخنران ها در مناظره.
- ۱۳۸..... سخنرانی های تکوینی.
- ۱۳۸..... اولین سخنرانی تکوینی ایجاب.
- ۱۴۰..... اولین سخنرانی تکوینی نفی.
- ۱۴۳..... دومین سخنرانی تکوینی ایجاب.
- ۱۴۵..... دومین سخنرانی تکوینی نفی.
- ۱۴۶..... سخنرانی های رد.
- ۱۴۶..... باید ساده و روشن باشد.
- ۱۴۷..... نباید روی نکات خرد و کم اهمیت پافشاری شود.
- ۱۴۷..... اندیشه و سخن باید براساس رئوس مطالب باشد.
- ۱۴۸..... باید فقط روی نکات مورد تقابل و تعارض در قضیه ها تأکید شود.
- ۱۴۸..... تقسیم کار به هنگام رد.

۱۴۹	توجه به گفته‌های طرف مقابل
۱۵۲	خلاصه وظایف سخنران‌ها
۱۵۲	پنج اصل که باید همیشه به خاطر داشت
۱۵۵	فصل نهم: زبان و طرز بیان مناظره
۱۵۵	نقش عوامل کلامی و غیرکلامی
۱۵۶	شنوندگان و مخاطبان
۱۵۷	داور
۱۵۹	زبان مناظره
۱۶۴	ویژگی‌های طرز بیان به شیوه درست
۱۶۷	مشکلات ویژه در طرز بیان
۱۶۷	منش سخنران
۱۶۸	ارتجالی و فی البداهه عمل کردن
۱۶۸	استفاده از حافظه و رجوع به یادداشت
۱۷۰	سرعت کلام
۱۷۱	قرائت و خواندن با صدای بلند
۱۷۱	ابزارهای کمکی دیداری
۱۷۲	خلاصه قواعد طرز بیان
۱۷۳	فصل دهم: ویژگی‌های یک مناظره کننده ایده آل
۱۷۳	توانایی‌های هفت‌گانه برای موفقیت در مناظره
۱۷۵	پیوست ۱: نمونه‌هایی از مسائل اساسی
۱۷۵	ایجاب
۱۷۶	نفی

ایجاب ۱۷۸

نفی ۱۷۸

واژه‌نامه ۱۸۱

کتاب‌شناسی گزیده ۱۸۹

www.ketab.ir

هر سخنرانی تنها دارای دو قسمت است: ادعا و اثبات آن

ارسطو، فن خطابه

یادداشت مترجم

تبادل فکر و اندیشه به دو صورت انجام‌پذیر است: یکی گفتگو به صورت «مباحثه» و دیگری گفتگو به صورت «مناظره»، و منظور از هر دو همراه‌سازی و موافق کردن گفتگوکنندگان با فکر یکدیگر و در نهایت رسیدن به راه‌حلی مشابه از راه ارائه شواهد و دلایل منطقی و احساسی برای امر یا امور مورد نظر طرفین است. اما تفاوت این دو در آن است که در مباحثه، چنانکه از معنی واژه برمی‌آید، منظور بحث کردن است و «بحث» یعنی گفتگوی جستجوگرانه و کاوشگرانه بین طرفین، کسانی غیر از گفتگوکنندگان شاهد و ناظر گفتگو باشند یا نباشند.^۱ اما

۱. برای خوانندگان علاقه‌مند، بررسی این کتاب توصیه می‌شود: سیدمهدی ثریا. روش بحث و مذاکره. براساس مطالعه تأثیر و تأثر متقابل در گروه (ویرایش جدید) تهران: انتشارات رشد.

«مناظره» چنانکه از هم‌ریشه‌های واژه یعنی «ناظر»، «منظر» و «نظارت» برمی‌آید، گفتگوی دو طرفه که در نظر و منظر و پیش چشم دیگران برای به‌دست آوردن هماوایی و یاری آنان است.

در ایران مباحثه بین طالبان علوم دینی امری معمول بوده است و لازمه فراگرفتن مطالب درسی و پژوهشی به حساب می‌آمده و می‌آید. مناظره نیز در تاریخ و فرهنگ ایران دارای سابقه است. در ایران پیش از اسلام منظومه درخت آسوریک به زبان پهلوی نمونه‌ای است از مناظره بین بز و درخت خرما. قدیمی‌ترین نمونه مناظره در دوره اسلامی متعلق است به اسدی طوسی که در اشعاری مناظره بین زمین و آسمان، شب و روز، مغ و مسلمان، و نیزه و کمان را آورده است. مناظره در قالب قصیده، قطعه و مثنوی صورت گرفته است و شعرای سبک عراقی و هندی به این نوع سخن‌سرایی توجه زیادی داشته‌اند. منظومه‌های مستقل مناظره مثل کوی و چرگان از طالب جاجرمی، ماه و خورشید از خواجه مسعود قمی، و مثنوی پیر و جوان از میرزا محمد نصیر اصفهانی از آن جمله‌اند. نمونه معاصر سرایندگان مناظره پروین اعتصامی است. اگر چه مناظره در ادبیات فارسی بیشتر به شعر است، مواردی از مناظره منثور نیز در دست داریم از جمله بعضی از قسمت‌های مقامات حمیدی و نیز چندین مناظره در گلستان سعدی مانند جدال سعدی با مدعی گفتگوی چنار و کدوئین از انوری از مناظره‌های معروف ادبیات فارسی است.^۱

در کشورهای انگلیسی زبان، یعنی انگلستان، آمریکا و کانادا مناظره در مدارس و دانشگاه‌ها، و در مبارزات انتخاباتی بین داوطلبان احزاب مقامات سیاسی امری معمول و مرسوم است که با اقبال مردم همراه شده است. نزدیک به

۱. محمدرضا ربیعیان، «مناظره»، فرهنگنامه ادبی فارسی، دانشنامه ادب فارسی، ۲، به سرپرستی حسن انوشه. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۶.

پنجاه سال پیش من از تلویزیون ایران شاهد مناظره‌کندی و نیکسون، معاون آیزنهاور (سی و چهارمین رئیس جمهور آمریکا)، برای به‌دست آوردن مقام ریاست جمهوری بودم. ده سال پیش در آمریکا مناظره‌های آل‌گور معاون کلینتون با جورج بوش (چهل و سومین رئیس جمهور آمریکا) و در سال ۱۳۸۷ در ایران، و از تلویزیون، مناظره‌های اوباما (چهل و چهارمین رئیس جمهور آمریکا) و مک‌کین، کاندیدای حزب جمهوریخواه را برای کسب مقام ریاست جمهوری ناظر بوده‌ام. از پنجاه سال پیش دوست داشته‌ام و آرزو کرده‌ام شاهد مناظره در دانشگاه‌ها و در مواردی باشم که انتخاب بین دو بینش یا دو سیاست و نحوه‌ی اداره‌ی امور عمومی مطرح می‌شود. خوشبختانه در ۱۳۷۹ این آرزو برآورده شد و مناظره‌ای جالب و آموزنده بین دو مقام بلند پایه روحانی، آقایان آیت‌الله مصباح یزدی و حجت‌الاسلام والمسلمین حجتی کرمانی برگزار شد؛ مناظره‌ای که «نظرسنجی‌های انجام شده نشان می‌دهد که این مناظره بسیار مورد توجه مردم فهیم و آگاه ایران واقع شد و تکرار این تجربه می‌تواند در برداشت درست افکار عمومی از واقعیات جامعه مؤثر افتد».^۱ این مناظره مرا بر آن داشت که گامی هرچند کوچک، در راه زمینه‌سازی برای رسیدن به آن آرزو، یعنی معمول و مرسوم شدن مقابله‌ی فکر و نظر در حضور و منظر دیگران، که طبعاً متضمن تمرین و ورزش برای فراگرفتن فن و هنر سخنرانی نیز می‌باشد، برداشته باشم. بازگردانیدن این کتاب به زبان فارسی همان گام کوچک است. اکنون با سیاست از لطف خداوند و با تشکر از تشویق‌ها و ترغیب‌های آقایان دکتر رحمانی و مختار صحرانی امیدوارم در تحقق آن آرزو گامی درست برداشته باشم.

۱. ابوبی، حجت‌الله، مناظره‌ی آیت‌الله مصباح یزدی و حجت‌الاسلام والمسلمین حجتی کرمانی. تهران: سروش، ۱۳۷۹، ص ۱۳.

درباره نویسندگان

جان ام. اریکسون رئیس دانشکده علوم مقدماتی دانشگاه ایالتی پلی تکنیک کالیفرنیا، رئیس انجمن وکلای دعاوی و عضو انجمن حقوق دانان کالیفرنیا است. مسابقه مناظره در مورد گزاره های ارزشی را بنیان گذاشت و در همان حال رئیس گروه حقوق دانشگاه استنفورد بود.

جیمز جی. مورفی استاد علوم بلاغی و ارتباطات و عضو گروه حقوق دانشگاه کالیفرنیا، عضو مؤسس انجمن وکلای دعاوی، و استاد مشاور در دانشگاه های استنفورد و پرینستون است.

ریموند باد زوجیر استاد برجسته ارتباطات کلامی، مدیر سابق گروه حقوق دانشگاه ایالتی پلی تکنیک کالیفرنیا، رئیس انجمن مناظره و رئیس انجمن حقوق دانان کالیفرنیا است. دو دوره رئیس انجمن سخنرانی دانشکده های ایالت کالیفرنیا بوده است.